

SISZÁNTÚJ

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 16 k.
Negyedévre ..... 4 " "
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 " "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 " "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfői és
ünnap után napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 253. szám.

Nagyvárad.

Szombat 1914 Október 31.

A miniszterelnök a harctéri helyzetről

Tisza István miniszterelnök a következő táviratot intézte Hlatky Endre főispánhoz tegnap este, melyet egész terjedelmében közlünk s mely a közönség teljes megnyugtatóására szolgál:

Galiciában és Orosz-Lengyelországban sikeresen folytatott offenzívánkkal meg kellett állanunk, hogy megfelelő intézkedések történhessenek a Varsó felől jövő tulerővel szemben. Ez teljesen **önként**, az ellenség minden nyomása nélkül történt. **Orosz győzelmekről terjesztett híresztelések teljesen alaptalanok.**

A mi főerőnk a San torkolatától Przemysl-en át a Kárpátokig

az ellenségtől elvett megerősített állásokban dönthetetlenül áll.

Az északkeleti megyékbe betört orosz csapatokat az

ország határától jó messzire nyomtuk,

tovább üldözzük. Majdnem egész Bukovinát és Galiciának hazánkkal határos részeit megtisztítottuk az ellenségtől.

A szerbek ellen a mult napokban elért sikerek ottani akciónk további győzelmes folytatására nyujtanak reményt.

Most jött berlini hivatalos hír szerint a török flotta a Fekete tengeren megkezdte az oroszok elleni háborút.

Kitört a török—orosz háború!

Hatalmas, világraszóló küzdelmünkben, melyet magyarok, németek és osztrákok folytatunk a barbárság óriási tömegei ellen, új, rendkívül értékes, a hadjárat jövő fordulataira döntő befolyást gyakorolni hivatott fegyvertársunk akadt: Törökország háborút kezdett Oroszország ellen.

Maga Magyarország miniszterelnöke közli ezt a rendkívül fontos, lélekemelően lelkesítő hirt ez egész ország lakosságával.

A török fajrokon a magyarral s ha a történelem folyamán évszázadokon át ádáz ellenségek gyanánt állottunk is egymással szemben magyarok és törökök, de a rokonság érzete föl-fölcsillant a vérözön közepette is. Erdély független fejedelmi trónja török védelem alatt hirdette az önálló magyar államiséget, Thököly, Rákóczi török területen talált oltalmat számkivetésében, majd később, mikor már török és magyar nem találkoztak többé haremzön, ismét a török adott födelet Kossuthnak és számüzött társainak. A legutóbbi orosz-török háboru idején, 1878-ban a magyarok török barátsága lobbant fel, a szerbeket leverő Abdul Kerim pasának diszkardot vittek ifjaink s a plevnai véres harcok idején nem volt népszerűbb hős nálunk Ozmán pasánál.

Most ismét a török áll mellénk s elindítja seregeit az igaz ügy védelmére. A török hajóhad megkezdte a támadást ősi ellensége, Oroszország ellen.

Lelkesedve, örömmámmorral vesszük tudomásul a török testvér-nemzet megmozdulását. A politika, a józan belátás diktálta ezt a lépést, az kétségtelen; hiszen soha jobb alkalma nem lesz a töröknek, hogy az oroszra rettentő megbosszuló csapást mérjen. De az is igaz, hogy Törökország fellépése mellettünk: mélyseges történelmi igazságszolgáltatás. Most engeszteli ki Törökország, a válságos időkben tanusított harcbanvételével, amit Magyarország ellen másfél évszázadon át vétkezett.

Törökország kilépése a haremzöre nemcsak az újjászervezett török-sereg kiválósága miatt bir jelentőséggel, hanem azért is, mert a többi mohamedán nép mintegy irányítást vár a szultántól, a kalifától. Ha pedig Azsia és Afrika mohamedánjai megmozdulnak, ez ma az orosz és az angol világbirodalmak megdőlését jelenti.

Az európai háboru most nő igazán világháboruvá.

A török cirkáló bombázza az orosz városokat.

Budapest, október 30. (Saját tud.) A Pétervári Távirati Iroda jelenti, hogy egy török cirkáló ma délelőtt bombázta Feodozia orosz várost. A templom és a vasutállomás igen sok házzal együtt lángban állanak. Azután a cirkáló fél 11-kor eltávozott.

A Hamidie török cirkáló, mely a török-balkáni háboruruban oly legendás hirre tett szert, megjelent Novouvszisk orosz város előtt és megadásra szólította föl. Azután bombázással fenyegetőzve eltávozott. (M. T. I.)

Minisztertanács Konstantinápolyban.

Budapest, október 30. (Saját tudósítónktól.) Konstantinápolyból jelentik, hogy ott délután a portán a nagyvezér elnöklésével rendkívüli minisztertanács volt, melynek rendkívül nagy fontosságot tulajdonítanak.

Az első lövések a török-orsz háboruban.

Berlin, október 30. A Wolf ügynökség a katonai cenzura által engedélyezve közli a pétervári távirati ügynökség jelentését arról, hogy délelőtt fél 10 és fél 11 óra között egy háromkéményű török cirkáló lövöldözött Fevdosia városát és a vasuti állomást, azonkívül megrongálta a görög székesegyházat, a kikötőben levő raktárakat és a mólót. Egy katona megsebesült. Az orosz külkereskedelmi bank fiókja kigyuladt. A cirkáló délelőtt fél tizenegykor délnyugat felé eltávozott.

Novorosszijsk előtt megjelent a Hamidje török cirkáló és megadásra szólította föl a várost. Bombázással fenyegetve követelte az államvagyon kiszolgáltatását. A török konzult és a török hivatalnokokat letartóztatták. A cirkáló ezek után távozott. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.) (Feodosia és Novosszijsk a Fekete-tenger északi partján vannak.)

Harc a Fekete-tengeren. Elsülyesztett orosz hajók.

Budapest, okt. 30. (Saját tudósítónk.) Konstantinápolyból hivatalosan jelentik, hogy az orosz torpedónaszádok megkísérelték a török flottának Bosporusból a Fekete tengerbe való kifutását megakadályozni. A török hadihajók tüzeltek, mire két orosz hadihajó elsülyedt. A törökök harminc orosz tengerészt elfogtak. A törököknek veszteségük nincs.

A törökök német szimpátiája.

Róma, október 30. A Secolo konstantinápolyi levelezője azt írja lapjának, hogy a mohamedánoknak a németesség iránt táplált rokonérzése rendkívül nagy. A kapitulációk megszüntetése után következő napon Konstantinápoly utcáin apró, vörös cédulákat terjesztettek a német császár arcképével és a következő törökbetűs felirással:

„A szultán öfelsége és az a háromszáz millió mohamedán, akik szétszórva élnek a földszínen, de egyik a kalifa iránti tiszteletbe, meg lehetnek győződve arról, hogy Németország császára mindenha barátjuk.“

Ez a mondat a német császárnak 1908-ban Damaszkuszban mondott beszédéből való. (Bud. Tud.)

Még egyszer Dobay Sándor levele.

Tegnap leközlöttük szó szerint azt a levelet, melyet Dobay Sándor ur írt hozzánk. Közlöttük a levelet minden megjegyzés nélkül, bár annak egy részével ellenkező információknak állott rendelkezésünkre.

Két okból nem fűztünk semmiféle megjegyzést az esethez.

Egyik ok Dobay Sándor ur tiszteletreméltó egyénisége. Dobay ur oly hazafiasan és tapintatosan állotta meg a helyét igen kritikus helyzetben, valósággal halálveszedelemmel szemben, annyi lélekjelenlétet tanúsított Máramarossziget legnehezebb napjaiban, hogy tisztán az ő személye iránti tiszteletből ott sem fűztünk leveléhez kommentárt, ahol pedig arra okunk és alkalmunk lett volna.

A másik ok volt Dobay ur levelének nyilvánvaló tendenciája. Aki a levelet fi-

gyelmesen végigolvasta, láthatta belőle, hogy Dobay Sándor ur ismét tapintatosan igyekszik egy kínos ügyet elsimítani. Azt a bizonyos éljenzést egyáltalában nem tagadja, hanem szépen, tetszetős formában magyarázza. Nem kételkedik a Tiszántúl értesülésének hitelességében (alább kitetszik, hogy értesülésünk megbízhatóságához valóban szó sem fér), de úgy magyarázza Dobay ur az esetet, hogy a kétségtelenül megtörtént éljenzés nem a cár bevonuló seregei bejelentésének, hanem a cár seregei előtt elmondandó és nagyhatásúnak remélt beszédnek szolt.

Üsse kő, mondottuk. Az a fő, hogy a muszkát kiverték Máramarosszigetről. Dobay ur bizonytal tudja, mit miért eselekszik, az a tisztelet, melynek az ő neve országosan méltán örvend, megérdemel annyit, hogy sorait minden változtatás vagy megjegyzés nélkül közöljük. Mi nem keressük békétlenséget, más oldalról fújták fel az ügyet. Dobay Sándor ur tapintatos kimagyarázása alkalmasnak látszott arra, hogy a szabadkőműves részről felfújt vihar elesendesüljön, körülbelül ez is volt a célja, legyen hát az ő nemes intenciói szerint Ne firtassuk tovább az odíozus éljenzés ügyét, mondottuk, legyen az utolsó szó Dobay Sándoré s aztán — spongyát az egész ügyre! Éljenzenen Máramarosszigeten mindenki a győzelmes magyar honvédeknek.

Azt hittük, a kérdésnek ebbe a csendes eltemetésébe belenyugszik mindenki s nem tettünk közzé egy másik levelet, mely napok óta itt van a szerkesztőség fiókjában és még Máramarosszigeten járt és feltétlenül megbízható munkatársunk jogos érzékenységét is alárendeltük a béke érdekének. Munkatársunk hiába sürgette és követelte az ő cikkének alapos voltát igazoló levél közzétételét. Csak Dobay sorait közöltük, beakarván bizonyítani, hogy e válságos napokban is, mint mindig, a békét szolgáljuk.

Nem számítottunk azonban arra, hogy nem lesz mindenkiben annyi intelligencia, amennyi Dobay Sándor ur nemes intencióinak átéréséhez szükséges. A nagyváradi délutáni szabadkőműves nyomtatvány tegnap tovább merészeli piszkálni ezt a neki talán kedves illatu máramarosi ügyet és megint kirohan, szokott durva modorában. Azt mondja, hogy Dobay Sándor „helyreigazítást követelt“ s azt hiszi, belátjuk, hogy tévedtünk.

Először is, Dobay ur nem „követelt“ semmit, hanem — a mint uri emberek közt szokás — sorai közzétételét kérte udvarias formában. Másodsor: Dobay ur maga kijelentette, hogy nincs szándéka hirforrásunk autentikus voltában kételkedni, annál kevésbé lehet szó a mi részünkről tévedésről. Harmadsor: most már kénytelenek vagyunk közzé tenni azt a levelet, melyet ez ügyben napokkal ezelőtt, még mikor a szabadkőműves lapocskák csak megkezdte piszkálódásait, Hlosvay Lajos főesperes ur ez ügyben munkatársunkhoz intézett. Ennek a levélnek ügyre vonatkozó részét egész terjedelemben közöljük, lásson világosan mindenki. Ha azonban valakinek a levél itt-ott kellemetlen, ne minket okoljon a közlésért; a szabadkőműves támadás után kénytelenek vagyunk munkatársunk teljes igazolására a mertelen valót feltárni.

Íme a levélnek idevonatkozó részei:

Tekintetes Uram!

A máramarosi népgyűlésen, melyet f. év október 2-án tartottak, s melynek egy részén én is jelen voltam, igen is meg történt az az eset, melyről a Tiszántúl megemlékezik, de most — csudálatosképen senki sem akar reá emlékezni. Még a jelenvolt néhány keresztény is azt mondja, hogy az éljenzés az indítványokat tevő tisztai főügyésznek szolt.

Leszámitva 25-30 embert, a többi a nihil habensek egyvelegéből verődött össze, — sokan talán azt sem tudták: mikor, kit, vagy mit kell éljenzeniük.

Én azonban tisztán, hiven emlékezem, hogy amint Gavallér tisztai ügyész fölemeltette, hogy Miklós cár katonái győzelmesen vonulnak errefelé, — közelemben zsufova állok is, de kivált az ülésterem ajtaja körül és kívül szorongók éljen kiáltásban törtek ki. Ezek pedig alig 1-2 százalék kivételével zsidók voltak. — Hangsúlylalom mondok: nem müvelt zsidók, — nagyon is parlagiak, szegények, napszámos, stb. félek, — amolyan kozárok, akiknek sem országuk, sem hazájuk.

Igy adtam én le ezt a reám nézve igazán megdöbentően szomorú incidenst — gondolom, nyomban a gyűlés után — a körösmezői plebános úrnak, akitől Tek. uram hallotta. Jól hallotta, én nem tévedtem, sem meg nem gyanusítottam senkit s bár — mint látszik — tanum nincs, impresszióimat fenn tartom.

Ha ismerné ezt a népet az Uj Nagyváradi, nem tombolna védelmére. Ez a védelem nem ártatlan embereknek szolt. Nagyon is ártalmasoknak, akiknek védelmére kelni büns kooperálás. Hiszen másnap (okt. 3-án) az ellenséges csapatok bevonulása előtt ugyanezek az alakok kezdték a szombat dacára a katonai lakótanya kifosztogatását, a feügyelet nélkül maradt pályaház és raktár megdézsmálását. Ezek adtak vérszemét a környék csócselékének, mely a vasutnál és a házakban a rablást nappal is, de kivált éjjelenként folytatta. Parai helyettes kapitány (saját mondása szerint) fel is jegyezte a katonai lakótanyán garázdálkodók közül néhánynak nevét. Egyet pedig Dobay helyettes-polgármester szintén ott a helyszínen megbotozott. (Töle hallottam.)

A most mondottak hitelességéről egyébiránt ékes bizonyítást teszen egy Vajda Henrik nevű, zsidó ügynök, aki a mult hét esütörtökén a város ház udvarán látván a sok sértett esomagot, feltört ládát, bőrdönt, stb., melyeket a vasuti pályaháznál és más egyebütt kiraboltak, megrongáltak szétromboltak, retentő dühre fakadt. Mikor mérséklésre figyelmeztették — még inkább kikelt. — Hogyne dühöngenek — mondotta — mikor ezek a... zsidók ennyit harásoltak! Erre 2 idősebb izraelita zsidóul szoltott hozzá, — talán ismét figyelmeztetéssel. Ekkor magából kikelve a harásolók közül 2-öt névszerint is megnevezett. (Ezt Csapodi nevű kereskedőtől hallottam, kinek szavahihetőségéhez kétség nem fér.)

Különben az ügyészség fogházában is ül már néhány, akiket részint lopás, részint orgazdaság miatt tartóztattak le.

Ezekben válaszolok szives levelére. Korábban válaszolni képtelen voltam; mert sokan fordultak hozzám a menekültek közül, tudósítást kérők. Ezeket kellett először ki-elégítenem.

Máramarossziget, 1914. okt. 20.

Tisztelettel:

Hlosvay Lajos,
főesperes, pleb.

Máskor így keverjenek mérget a páholy sajtójában, hogy ne maguknak kelljen lenyelniük.

Háboru három világrészben.

Európán kívül Ázsiában és Afrikában is dúl a háboru: Ázsiában Csingtau körül a németek és japánok, Afrikában Kongóban a németek és belgák, a Fokföldön az angolok és burok viaskodnak.

Valamennyi harctéren állásaink kiválóságáról számolnak be tudósítónk.

Diadalmas előrenyomulásunk Szerbiában.

Mitrovica, október 30. Az Est jelenti: A Drina és Száva között, a Macsvában győzelmesen előnyomuló csapataink ma újabb számottevő sikert arattak. A Ravnje mellett vívott ütközet jelentőségteljesebb volt, mint kezdetben hittük. Csapataink Ravnjenál futásra kényszerítették a szerbeket, a kik a Ravnjéből kiinduló és heteken át megerősített betonozott hadiútra vonultak vissza.

Csapataink azonban megtámadták az országot betonfedezékei alatt védelmet kereső ellenséget és két órai harc után a beton-országot egész hosszában birtokunkban volt. Az ütközetben színmagyar népfőlkelnök négy-

szert intéztek szuronyrohamot a betonfedezékekből lövöldöző ellenségre s mindannyiszor igen súlyos veszteségeket okoztak nekik.

Az elfoglalt betonárkokban egymáson heverték a szerb holttestek és csapataink maguk is ámulva látták azt a pusztítást, amit fegyvereink a szerbek sorai között előidéztek. Egészségügyi katonáink a betonárkokból **hatszáznyolc szerb katona holttestét emelték ki**, azonkívül pedig sok katona sebesülten fogságunkba került. Az árkokban rengeteg sok lőszer és fegyver is maradt.

A kivert szerbek előbb Banovopoljéig vonultak vissza, onnan azonban csakhamar kiszorultak. Csapataink megszállták a beton-országot, aztán megtisztították a szerbektől az Omerov Cardaknál nyugatra bekönyöklő Drina szegletet, az ugynevezett Parasniet és onnan a szerb partvédő csapatokat kiszorítva, megtámadták és elfoglalták Szerb Raesa községet, utána folytonosan előnyomulva megszállták Crnabara, Sovljak és Glogovac egymásba épített községeket.

ki, arra hivatkozva, hogy ő ugyanilyen nagy összeget adott a lengyel légiónak. Egy néhány ház és üzlet kárt szenvedett.

Hasonló az eset, mint Mielecben, a következő helyeken is: Filsno, Brzosteg, Robzize és Jaslo községekben, ahová csak kisebb kozákcsoportok törtek be. Kolbus város környékén ellenben fosztogattak a kozákok. Tarnobrzeg, amely a két ellenséges tűz közé esett, a bombázástól szenvedett egy kissé. (Pol. Hir.)

Turkán tul vertük az oroszokat.

Ungvár, okt. 30. Galiciának az Erdős-Kárpátok fölött elhuzódó vidékéről kedvező híreket kapunk. Uzsok, valamint ettől északra Sianki változatlanul a miénk és csapataink, melyek — mint Höfer vezérőrnagy tegnapi hivatalos jelentése mondja — a Turka irányában megkísérelt orosz előrenyomulást sikeresen visszaverték, most Turkától 8 kilométerre északra állanak. Jellemzi a helyzetet az is, hogy több száz galíciai vasutat Bélyről Ungvárra rendelték, ahonnan 3 nap múlva Galiciába mennek.

Orosz csapatösszevonás.

Beszterce, okt. 30. Az oroszok Csernovicból való kivonulásuk után ettől keletre körülbelül husz kilométernyire elsáncolták magukat és onnan próbálnak támadásokat intézni csapataink ellen, anélkül azonban, hogy egy lépést is előre tudnának haladni.

Orosz csapatösszevonások is történtek. A harenval most már nyugatra és északnyugatra a Pruth völgyében Kolomea felett húzódik végig. Az oroszok itt vonultak fel csapatainkkal szemben, amelyek feltartóztatlanul előrenyomulnak.

A francia hadszíntér.

A németek támadása.

Berlin, okt. 30. Kerülő uton jelentik Bordeauxból: A Matin hirt ad róla, hogy a Havreből érkezett jelentések szerint a belgák az Yser mellékén kénytelenek voltak meghátrálni a németek támadása elől.

A németek offenzívája az Aisne mellett erősen érezteti hatását az Yser vidékén folyó harcokra.

A német hadvezetés szemlátomást az egész fronton rövid időközökben megakarja kezdeni a támadást, hogy így kiderüljön, hogy hol van a franciák megsebezhető pontja és azután ott áttörje az ellenséges frontot.

A francia kormány nem tér vissza Párisba.

Róma, okt. 30. (Saját tud. táv.) A lapokban ismételten felmerült az a híradás, hogy a francia kormány november, vagy december folyamán ismét Párisba helyez vissza székhelyét. A híradást nyilvánvalóan azzal a céllal bocsátották szármynak, hogy ezzel dokumentálják a semleges külföld előtt hogy Franciaország ügye nem áll olyan rosszul, mint azt mindenki gondolja és hogy elhíthessék, hogy Páris nem fenyegeti közvetlen veszedelem. A kormányzat azonban ugylátszik nem hajlandó a költözködéssre, mert a párisi Temps megállapítja, hogy a kormány áthelyezése még nagyon is korai és okatlan dolog lenne. A kormánytól sugalmazott cikk kifejti, hogy bizonyos megfontolásoktól lehet tartani és Páris nem tel-

jesen biztos tartózkodási hely, már csak a németek légi flottájára való tekintettel sem.

A németek újabb győzelme Dixmuidennél.

Budapest, okt. 30. (Saját tudósítónk.) A koppenhágai „Tid“ jelenti, hogy a németek rommálóve ellenfeleik hadállásait Dixmuidennél győzelmet arattak a franciákon.

Harc a levegőben.

Stockholm, okt. 30. A Goeteborger Af-tonbladnak jelentik Párisból, hogy szerdán egy Zeppelin jelent meg Páris felett, a mely hat bombát dobott a városra. A hatból három talált és nyolc embert megölt s többet megsebesített. A mikor a francia repülőgépek üzőbe akarták venni a Zeppelin t, az a felhők közé emelkedett és elmenekült.

Turin, okt. 30. A Stampá-nak jelentik Párisból: Két német Taube több bombát dobott Compiègnere, azután Páris körül röpködött. Párisból hirtelen francia aeroplánok szállottak fel, mire a két német repülőgép visszafordult.

A német sereg Calais ellen.

Koppenhága, október 30. A „Berlinske Tidende“ haditudósítója táviratozza: A németek előnyomulása és átkelése az Yser-csatornán négy nap óta tart. Oosbrügge és Hand-schoothe között egyenes uton Calais

Helyzetünk Orosz-Lengyelországban.

Bécs okt. 30. Az orosz-lengyelországi harctéri helyzetről a Fremdenblatt jól értesült forrásból cikket közöl. A cikk kiemeli, hogy az oroszok elleni harcban folytatott taktika főeredménye abban áll, hogy a német és osztrák-magyar szövetséges csapatoknak sikerült az oroszoknak sokkal nagyobb mérvű és érzékenyebb veszteségeket okozni, mint a milyen veszteségeket a szövetséges csapatok szenvedtek.

Az osztrák-magyar és német csapatoknak a Visztula vidékén való új fellállása — a „Neues Wiener Tagblatt“ szerint — stratégiai és taktikai szempontból volt szükséges, mielőtt döntő csatát provokálnánk. A német és osztrák magyar seregek új felállása különösen azt előzta, hogy erőnket az új pozíciókban a legkitünőbbben használhassuk ki. (Saj. Tud.)

Az oroszok kiűritették Sary-Sambort.

Budapest, okt. 30. (Saját tudósítónk.)

A oroszok a Galicia nyugati részén, a Dnyeszter eredeténél levő Sary-Sambort kiűritették.

Az orosz offenzíva megtörése.

Bécs, okt. 30. A Reichspost jelenti Bukarestből: A La Politique fejtegeti a keleti harctéri helyzetet és a Krakó elleni felvonulást, valamint a Szilézián át Németországba való betörést célzó orosz tervet. A román lap a következő konkluziókra jut:

Stratégiai elv, hogy az a fél győz, amely az ellenségre rákényszeríti akaratát. Egész világos azonban, hogy az osztrákok és németek voltak azok, akik eddig az oroszokra kényszerítették akaratukat. Nem akarták, hogy az oroszok Krakót észak felől megtámadják és ezt el is érték. Egyidejűleg harcban állva a déli ellenfelekkel, a németek és osztrákok ugyan az oroszokat még nem törhették le, de sikerült nekik az orosz offenzívát megtörniök.

A galíciai orosz uralom.

Krakó, okt. 30. A Nova Reforma azt jelenti, hogy amikor az oroszok megszállták Mielec várost és környékét, a polgármester,

4
felé állanak a német sereg előcsapatai.

A németek győztek Dixmuidennél.

Berlin, okt. 30. A hágai "Tid" jelenti: A szövetségeseknek Dixmuidennél megerősített hadállásaiból most már csak romok maradtak. Az angolok és a franciák hihetetlenül kemény védekezése után a németek győzelmet arattak.

Berlin, okt. 30. Hétszázötven német katonára megszállotta Tvrnhoutot.

A háborus Afrika és Azzia.

Harc az angolok és burok közt.

Pretória, okt. 30. A délafrikai bursajtó most egyszerre megmutatja minden gyűlöletét az angolok iránt, ellenben nagy rokonszenvvel fogadja a németek tetteit. Az Emden és az U. 9. hőstetteiről irak és a francia-angol seregek vereségeiről. A bur közvélemény azonban nem csak a hírlapi harcokra szorítkozik. A Reuter-ügynökség hivatalos jelentése szerint október 22-én, Keimusnál, az Oranje folyó mentén Maritz bur ezredes csapatával, amelynek négy gépfegyvere és nyolc ágyúja volt, megtámadta az angol csapatokat. Több órán át tartó véres harc folyt le az angolok és burok közt, amelynek végén az angolok súlyos veszteségekkel vonultak vissza. A harctéren azonban csak fegyvereket és municiót hagytak, a sebesültek éhalottak száma nem tudható, mert azokat magukkal vitték.

München, okt. 30. A Münchener Neueste Nachrichten hágai magánjelentése szerint Londonba érkezett utasok a délafrikai fölkelés jelentékeny terjedéséről számolnak be. Jooste volt burparancsnok Bothával szemben hangoztatja, hogy a bur nép közös ellensége nem a német, hanem a brit. A burok nem hálátlanok Németország iránt. Kívánja, hogy az európai helyzetről az igazság az Oranje folyóig eljusson és a háboru után az egész germánság közös kulturmunkára kezdet fogjon.

Német hivatalos jelentés a francia és orosz hadszínterekről

Berlin, okt. 30. A nagy főhadiszállásról jelentik: Ma délelőtt Nieuporttól délre és Yprestől keletre támadásainkat sikeresen folytattuk. Nyolc gépfegyvert zsákmányoltunk, kétszáz angolt elfogtuk. Az argonnei erdőben csapataink több frödházat és támpontot bevettek. Verduntól északnyugatra a franciák sikertelenül támadtak, különben nyugaton és a keleti hadszínteren a helyzet változatlan. (A miniszterelnökség sajtóosztályából)

Az Emden újabb bravurjai.

Budapest, okt. 30. (Saját tudósítónk) Szentpétervárra hivatalosan jelentik Tokióból, hogy az "Emden" német cirkáló torpedó lövésekkel elsüllyesztette a pulodinangi kikötőben Zenzug orosz páncélos cirkálót, valamint egy francia torpedóvadászt. Az Emden egy negyedik, hamis kémény felállításával felismerhetetlenül közelítette meg e hajókat.

Német győzelem Kongóban.

Róma, október 30. A "Stampa" jelenti: Havreba érkezett távirat, amelyet a belga Katanga kormányzója küldött, hírül adja, hogy a belga csapatok Henry belgiumi főbiztos vezetése alatt Kissenjinél, egészen közel a belga Kongó határához, a németekkel vívott ütközetben teljes vereséget szenvedtek.

Tizennégy önkéntes.

Berlin, október 30. Anglia nemrég felhívást intézett a Kelet-Ázsiában lakó angolokhoz, hogy jelentkezzenek önkéntesen Hongkong védelmére és Csingtau ostromára. Háromezer önkéntesre számítottak, azonban a felhívásra mindössze tizennégyen jelentkeztek.

szinügyigazgatóval 3 évre kötött, de még nem jogérvényes szerződést. A város közgyűlése tudvalevőleg némi pótlás végett visszaadta a tanácsnak a szerződést.

Mivel ezen színiidényre a háboru miatt konzorcium utján működik a színtársulat, de Erdélyi Miklós szinigazgatót mindenben terheli a várossal szemben a felelősség, a város érdekeinek megóvása szempontjából a szerződést újabb tárgyalás alá veszi együttes ülésben a szinügyi és jogügyi bizottság. Az együttes ülést a jövő héten tartják meg, hogy a szerződés még a novemberi közgyűlés elé jöhessen.

Dr Adorján Emil felvetette azt a kérdést, hogy ezuttal nem tartják-e be a szerződés azon pontjait, hogy a társulat tagjai felett bírálatot mond a szinügyibizottság.

A kritikát azonban, tekintettel a mostani viszonyokra, ezuttal nem tartják szükségesnek.

Rémkedő orosz katonák.

Telefonállomás a kutban.

Hogy az oroszok minő ravasz-sággal dolgoznak a harctéren s a guruló rubelek mellett miként szervezik a kémszolgálatot, élénken megvilágítja egy Galiciából hazatért honvédhuszár főhadnagy elbeszélése. Az oroszok a legfurfangosabb módon igyekeznek a mi csapataink hadállásait kikémlelni. Ennek és nem ügyességüknek tudható be tehát, hogy az orosz tüzérek oly hamar belövik ütegeiket.

Az említett huszár főhadnagy a következő érdekes esetet beszélte el:

— Egy ízben alkalmam volt meggyőződni arról, milyen furfanggal és elszánt-sággal dolgoznak az orosz kémek. Egyik ütegünk mellett, amely nagy pusztításokat vitt végbe az oroszok lövészárkaiban, gránát csapott le, amely közvetlen közelemben, másfél méter mélyen felturta a földet. A mint egy pillantást vettem az üregre, egy drótszálát láttam meg benne. Természetes, hogy ki akartam kutatni ennek a sodronynak a rendeltetését és négy önként jelentkezőt, huszárral sikerült is egy kutig vezetni a nyomát, amely lövészárkaink és ágyúink közt, ami ütegeinktől alig egy kilométernyire volt. A négy huszárral kötéllel leereszkedtem a kutba. Fogunk közé vettük a revolverünket és kézi villamoslámpával világítottam az utat. Közvetlen a víz tükre felett egy üregre bukkantam, amely szobanagyságu nyílásba vezetett. Abban a pillanatban, amikor óvatosan beléptem az üregbe, egy markos legény rohant rám, akit azonban sikerült leterítenem. Utána még hárman, közülök kettő orosz katonaruhában rohantak ránk, legényeim azonban mind ártalmatlanná tették. Az egyik, aki gyalogos altiszt volt, elmondotta, hogy itt már hetek óta berendezkedtek és telefonösszeköttetést létesítettek a maguk tüzérésségével. Igy tudták elérni az oroszok, hogy — amíg le nem lepleztük ravasz eszüket — ütegeink ismételen kénytelenek voltak pozíciót változtatni, mert az orosz gránátok és srapszelek folyton közvetlen közelünkben csaptak le.

— Természetes, hogy az oroszok találékonysága egy ilyen tervben nem merült ki, hanem a legkülönbözőbb módon igyekeztek bennünket kikémlelni. A legnagyobb elő-

Csendes szinügyi gyűlés.

Nagyvárad város szinügyi bizottsága tegnap délután rövid ülést tartott. Tulajdonképen alig volt más tárgya az ülésnek, mint a novemberre kitűzött darabok műsora.

A bemutatott műorból az látszik, hogy az igazgató igyekszik alkalmi új darabokkal és a mai viszonyokhoz mért stilszerű régi darabokkal a színházba kecsgetetni a közönséget. Mert bizony most ez nagyon is ráférne a színházra, mert a legtöbb előadáson nagyon kevés a közönség.

A közönség egy részének érdeklődését a háboru köti le, ami nem is csodálható, mert ritka család az, amelyiknek hozzátartozója ne lenne a harctereken.

A közönség más része pedig eljár az orfeum előadásokra, ahol végre is szabadabb és könnyebb szórakozást talál.

Igy csinált a városi tanács konkurenciát a színháznak. Ennek ellenében pedig nagyon kevés kárpótlás — az ingyen világitás.

A szinügyi bizottság ülésén dr Mihely Lajos elnökölt s jelenvoltak: Rimler Károly polgármester, Harmathy Károly, Fényes Manó, dr Adorján Emil, Kelen Béla, Schvarcz Izidor, Juricskay Barna jegyző és Erdélyi Miklós szinigazgató.

Elnök bemutatja a szinigazgató által november hónapban összeállított műsort, a következőkben:

Iglói diákok, — Mértföldkövek, — Az oroszok Máramarosszigeten, — Reservisták (énekes bohózat), — Vörös ördögök, — Iker a táborban (új operett), — Jönnek a németek (új vígjáték), — Hortobágyi legények (új alkalmi szinjáték), — Limonádé ezredes, — Bánkban, — Sybill (új operett).

A bemutatott műsort a bizottság vita nélkül elfogadta.

Ezután Harmathy Károly szövéttette a

Főraktár:

Nagy-Várad
Kosuth Lajos-u.
FEKETE SAS
épületben.

Turul-cipő

Elsőrangú, elegáns és jutányos.

Főraktár:

Nagy-Várad
Kosuth Lajos-u.
FEKETE SAS
épületben.

nyük az, hogy egy egész orosz hadtest, körülbelül 30-40.000 ember van kémkedésre kiképezve s így ebben a tekintetben nehezen tudunk versenyezni velük. Csapatunk rendkívüli hősiességére és áldozatkészségére van szükségünk, hogy az oroszok agyafurtságát ellensúlyozni tudjuk. Rájövünk kémkedési fogásaira, amelyek meglehetősen egyformák és így ártalmatlanná tesszük eleinte meglehetősen kellemetlen ravaszságait.

Kiállítás a harcsterről került tárgyakból.

A Bihar megyei és Nagyváradi Régészeti és Történelmi Egylet határozata.

Tegnap délután látogatott választmányi ülésen foglalkozott a Bihar megyei és Nagyváradi Történelmi és Régészeti Egyesület azzal a szép és nemes mozgalommal, melynek célja Nagyváradon egy nagy aranyu kiállítást rendezni a harcsterekről szerzett tárgyakból. Az ötlet Fehér Dezső a Nagyváradi Napló felelős szerkesztőjé, aki tervével Hlatky Endre főispán elé járult. A főispánt arra kérte Fehér Dezső, hogy a kiállítást a Vörös-Kereszt Egyesület rendezze. Tekintve azonban, hogy a Vörös-Kereszt Egyesület jelenleg tulságosan igénybe van véve, a főispán azt ajánlotta Fehér Dezsőnek, hogy rendezzék azt a nagyváradi újságírók és művészek E felkérésre Fehér megkezdte a kiállítás előkészítését.

A nagyszabású kiállításban tekintélyes részt szántak a kiállítás rendezői a nagyváradi muzeumban felhalmazott régi hadászati eszközöknek is. Ezért felkérték a Régészeti Egyesület választmányát, hogy a muzeumban lévő fegyvereket s más hadászati dolgokat bocsássa a bizottság rendelkezésére.

A kérelemmel tegnap foglalkozott az egyesület választmánya. Az ülésen Karácsonyi János kanonok elnökölt. Jelen voltak Fetszer Antal, Vuicskics Gyula, Némethy Ferenc, Wallner Ödön, Ferdényi Kálmán, Horványi Gyula, Verner Kálmán, Lakos Lajos, Bozóky Alajos, Thury Kálmán, Vidovits Béla, Középešy Kálmán.

Karácsonyi János elnök ismertette a kiállítás alakító bizottságának kérelmét, melyben az 1848-as szabadság, a boszniai okkupáció idejéből való fegyverek s más emlékek átadását kéri a kiállítás tartalmára. A kiállítás célja az, hogy a Vörös-Kereszt, illetve a hadsegélyző bizottságnak ezáltal is anyagi hasznót hozzanak, hogy minél intenzívebben teljesíthessék kötelességüket. Az elnök véleménye szerint, ha a muzeum tárgyait a kiállításon szerepeltetik, azáltal a közönség soraiban a muzeum iránt is nagyobb érdeklődést fognak ébreszteni.

A kiállításból az egyletre semminemű kiadás vagy kár nem fog háramlani, mert minden kiadott tárgyért garanciát vállal a rendezőség, mely természetesen a kiadásokat is fedezi.

Fetszer Antal több fontos részlet tisztázását tartja elsősorban szükségesnek, mielőtt a kérelem felett határoznának.

A részlet kérdések tisztázása során megállapították, hogy a kiállítás a Vigadó nagyszobájában lesz rendezve, továbbá hogy 10

napig fog tartani és végül, hogy rendőri felügyelet lesz állandóan.

Fehér Dezső ezután bejelentette, hogy a kiállítás rendezésében Karácsony Géza szobrászművész is részt vesz, aki már mintázza is Öfelségének és Vilmos császárnak a mellszobrát, melyek szintén ki lesznek állítva.

Lakos Lajos indítványozza, hogy nemcsak a szabadságharc és boszniai okkupáció idejéből lévő harcászati tárgyakat, hanem az összes meglévő hasonló eszközöket állítsák ki. Ezáltal a muzeum iránti érdeklődést csak fokozni fogják.

A kellő megnyugtató felvilágosítások után kimondták, hogy a muzeumban lévő összes olyan tárgyakat, melyek a hadászat fejlődését tüntetik fel, átadják a kiállítás céljaira.

Ezután több folyó ügy elintézése után az ülés véget ért.

HIREK

* Buttyka Lajos előléptetése. A kereskedelemügyi miniszter Buttyka Lajos nagyváradi állomásfőnököt magasabb fizetési rang osztályba léptette elő.

* Veszélyes a Szent László-hid. A nagyváradi utcai forgalom legfrekvenciáltabb pontján a Szent László-hidon idestova csak életveszéllyel lehet közlekedni, annyira megromlott a hid faburkolata. A hid kijavítására már több ízben tett előterjesztést a városi mérnöki hivatal, de a város anyagi viszonyai mindég akadályul szolgáltak. Kőszeghy József v. főmérnök most újabb beadvánnyal fordul a tanácshoz, hogy legalább a gyalogjárót javíttassa ki a város, mert az már annyira kopott, elavult és rozoga, hogy életveszélyes rajta a közlekedés és a főmérnök nem vállal felelősséget, ha valami szerencsétlenség történik. A gyalogjáró kijavítása ezer koronát igényelne.

* Fizessünk hadiadót. A hadiadó kivetésére vonatkozó mozgalom egyre nagyobb arányokat kezd ölteni. Tegnap Biharvármegye törvényhatóságát kereste meg Kecskemét város törvényhatósága, a hadiadó kivetése dolgában. Az átirat arra kéri Biharvármegye törvényhatóságát, hogy irjon fel a képviselőházhoz, a melyben arra kérje a Házat, hogy a katonai szolgálatot nem teljesítő 20 évnél idősebb polgárokat egy-szersmindenkorra rendes hadiadóval róják meg. A hadiadóból a háború folytán szükségessé vált kiadásokat fedezné az ország.

* Egy vasuti munkás szerencsétlensége. Debrecenből jelentik: Püspökladány közelében a sínek között dolgozott Zagyva Bálint 23 éves pályamunkás. Foglalatossága közben nem vette észre, hogy a vonat közeledik, csak az utolsó percben látta meg a veszedelmet, de már késő volt, s a vonat kerekei az egyik lábát levágták, a másikat tönkre zúzták. Beszállították a debreceni kórházba, ahol mind a két lábát amputálták.

* Sirdiszítés megváltás. Olasz Ilka sirdiszítés megváltás címen a Vörös-Kereszt központi konyhája javára 20 koronát küldött be szerkesztőségünkbe. Rendeltetési helyére juttatjuk.

* A bolgár király a kassai püspökhöz. Kassáról írják: Tegnap volt egy éve, hogy Ferdinánd bolgár király Kassán járt Fischer Colbric Ágost dr. megyéspüspök látogatására. A király megemlékezett a kellemesen eltöltött napra és az alábbi táviratot küldötte a püspöknek:

„A mai évfordulón lélekben ott vagyok és hálásan gondolok az emlékezetes napra. A mostani válságos időben szentmisébe ajánlom magamat.

Murány.

Fischer Colbric Ágost dr. püspök a következő távirattal válaszolt:

„Hálásan emlékezem meg látogatásának évfordulójáról és hódolatteljes köszönetet mondok a mai legkegyelmesebb megemlékezésért.

Ágoston püspök.

* Mit mondanak a szerb hadifoglyok Pasicsról? Szerajevóba két csoport szerb hadifoglyot kísérték. Ezekről írja egy szerajevói levél a következőket:

„Mind a két csoport hadifogly a legnagyobb elkéserevéssel beszél Pasics miniszterelnökről. Kereken megmondják, hogy Szerbia és Montenegró katasztrófájáért tisztára ő a felelős. Azt is mondják, hogy ha a háború a tél beállta előtt be nem fejeződik és Pasicsot a mi katonáink el nem fogják, nem kerül el az a sorsot, hogy az elkésereedett szerb katonák meg ne öljék. Ha ez társainknak még sem sikerülne, Pasicsot odahaza a feleségeik részéssítik a megérdemelt sorsban.

* Halálozás. Kőrössi István 64 éves korában f. hó 30 án reggel 7 órakor rövid szenvedés után elhunyt. Temetése november 1-én, vasárnap d. e. 11 órakor lesz Vitéz u. 64. sz. háznál a róm. kath. egyház szertartása szerint. Az elhunyt a kath. népszövetség tagja volt.

* A Kath. Népszövetség elhunyt tagjaiért. Október 31 én tartatni szokott gyászisteniszteletet közbejött körülmények folytán november hó 4 én, szerdán d. e. 9 órakor fog megtartatni a Szent László plébánia templomban, melyre kérjük a tagtársak szives megjelenését. A Kath. Népszövetség helyi igazgatósága.

* Aranyat—vasért. A Vörös-Kereszt javára újabb a következő arany és ezüst tárgyakat adományozták Nagyvárad város főispáni hivatalánál: Jakab Gizella egy aranygyűrű, 5 ezüstpénz. Szabó Dezsőné egy ezüst óralánc. Simon Lajosné egy aranygyűrű, aranytöredék. Simon Gyula egy aranygyűrű, két aranyfüggő. Kenyeres Ilonka egy aranygyűrű. Marxer Ferenc egy aranygyűrű, egy ezüstóra, egy ezüstlánc. Berger Antalné egy aranygyűrű. V. O. egy nagy ezüstkanál, két aranygyűrű, egy ezüst karperec. Gordon Elza egy aranygyűrű. N. N. két aranyfüggő, egy ezüstgyűrű. Imre József két aranygyűrű, két aranyfüggő. R. M. egy aranygyűrű. Kovács Benőné két aranygyűrű, egy ezüstkereszt. Hirsch Hermann egy aranygyűrű, 1 ezüst óra, egy ezüstgyűrű, egy aranygomb. Sonnenvirth Agnes egy aranygyűrű. Özv. Hügel Ödönne egy aranygyűrű. Grünberger Endre egy aranygyűrű. K. F. egy aranygyűrű. Hollós Jenő egy aranylánc. Risner Albert egy aranymedál. Kovács Istvánné egy aranygyűrű. Sárfi Erzsike egy ezüstgyűrű, két aranyfüggő. Bodó Erzsike egy ezüst karperec, egy ezüstgyűrű, két aranygomb. Tóth Mariska egy aranykereszt, egy ezüst karperec. Kiss István egy aranygyűrű. Kelen Béláné egy aranyfüggő, két ezüstkanál és két korona. Kiss Irén négy aranyfüggő, egy kis aranykereszt. Kőnczey Elemérné három aranygyűrű. Cs. E. egy aranygyűrű. Csörsz Adél két aranyfüggő. Özv. Sárffy Kálmánné egy aranyfüggő, ezüstlánc és zsuzsu. Dr. Molnár Imréné öt

korona. Dr Kazay Kálmán, Ilona, Irénke és Magda három arany függő és 10 korona, Kaczián Kornélia egy drb. 10 koronás arany, egy arany gyűrű, két arany függő, Szabó Károlyné két arany gomb, egy aranyfüggő, Juhász Emilia egy arany függő, egy ezüst lánc, Juhász Imréné két arany függő, Berger Józsefné egy arany gyűrű, egy ezüst lánc, Magyary József és neje két arany gyűrű, egy arany lánc, két ezüst függő, Berger Veronka egy arany gyűrű, két ezüst gyűrű, Rózenbaum Irén egy arany gyűrű, Gottfried Regina egy arany gyűrű, Kánicz Ferencné egy arany gyűrű, Györfi Juliska egy arany gyűrű, Szabó Sándorné egy ezüst lánc, Fleischer Bertalanné egy aranylánc, Bányay Lajosné egy aranygyűrű, két ezüst függő, Özv Gerzon Jánosné két aranyfüggő, Molnár Laci egy aranygyűrű, Rózenbaum Jakabné egy aranygyűrű. Schvarcz György 5 korona. özv. Reiniczné egy aranygyűrű. Steiner Endre egy aranygyűrű. Balog Vilmosné egy aranylánc, két aranygyűrű. Pollacsek Zsigmond két ezüstkarperec, egy ezüstgyűrű, egy ezüstbotfej, egy ezüstitlánc. Weisz Hermanné egy aranygyűrű, Valaszky Erzsike egy aranygyűrű. Tatár Etelka egy aranygyűrű, két aranyfüggő. Ertsey nővérek két aranygyűrű, egy aranyfüggő ezüstittörődék. Friedmann Helén egy aranygyűrű, egy ezüstgyűrű. N. N. egy aranygyűrű. Kohn Erzsike egy aranylánc. Grósz Helén két aranyfüggő. Tabéry Mariska 20 kor.

* Elcsúszott és megsebesült tisztek. Most jelent meg a hivatalos veszteségi lajstrom 37. és 38. ik száma. A 37-ik veszteségi lajstromban nem találtunk bennünket közelebről érdeklő személyeket. A 38. ik számú veszteségi lajstromban a következő ismerős tiszteket találtuk: Bartsch Artur 39. tart. hadapr. meghalt, Dus Jenő 39. főhadn. seb, Ecsedy István dr 39. tart. zászl. seb, Frisfeldt Frigyes 39. főhadn. seb, Görtz Artur 39. hadn. seb, Herditzky Jenő 39. hadn. seb, Hollós Károly 39. tart. zászl. seb, Kallós Dezső 39. tart. hadapr. seb, Kogler János 39. száz. megh., König Adolf 39. főhadn. megh., Kursinszky Kálmán 39. tart. hadapr. seb, Lépesfalvy Lépes Viktor 39. száz. seb, Matiegka Vilmos 39. főhadn. seb, Nyilas István 39. tart. zászl. seb, nemes Palik Brunó 39. hadn. seb, Petróczy Aladár 66. száz. seb, Riskó Rudolf tart. hadn. 39. seb, Schinszky Gusztáv főh. 39. meg., Schwab Ottmár zászl. 39. seb, Stern Ferenc kadét 39. seb, Szabó Sándor tart. zászl. 39. seb, Szász János tart. kadét 39. seb, Szőlősy Sándor tart. kadét 39. seb, Szundy Sándor tart. hadn. 39. seb, Tausch Árpád tart. kadét 39. seb, Weiterschütz János tart. kadét 39. megh., Zakar József hadn. 39. seb. Azonkívül igen sok 39. es van a legénység között, melynek a névsorát a jövő számunkban fogjuk közölni.

x Három liter családi rumot készíthet bárki pár perc alatt teához, a Farkas-féle Rumkivonattal. Ára utasítással 50 fill. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogueriájában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

* Több egyszobás lakás kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

* Női parthi fél cipők fekete és barna színben K. 5-ért, szürke szarvasbőr cipők K. 5-ért. Saját készítményű fiu boksz cipő K. 7, férfi boksz v. chevró fűzős v. zugos K. 9. Női egész cipő K. 8, női amerikai egész cipők nagy választékban, ugyancsak minden uridivatcikk a legjutányosabban szereshető be Fekete Jenőnél Szentjános-utca 3. Kispipa mellett.

x Egy sorsüldözött keresztény középkori özvegy nő munkát keres, hogy megélhetését biztosítsa, elvállal bármilyen munkát, úri háznál mindenest, vagy ápolónői esetleg délutáni munkára is ajánlkozik. Címe megtudható a kiadóhivatalban.

x Watta és kötszerfélék nagy mennyiségben raktáron vannak az Apolló drogueriában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

x Kiadó lakások. Szacsavay-utca 11. számú házban egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel AZONNAL kiadó. — Ugyanott egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel f. évi NOVEMBER 1-ére kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nál.

* Ingatlan eladás. Nagyteleky-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár rt.

x Kiadó lakások. Ősi-tér 14. szám alatti két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatti két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

* Aszódi Mihály Nagyvárad, Kossuth-u., Sas-palota. Telefon 635. Nagymennyiségű áruk érkeztek, úgy a katonaságnak, mint a fogyasztó közönségnek, nagybani áratok számítok. E héten eladásra kerülnek: nagymennyiségű huskonzervek, szalámi, szardínia, cognac, likörök, teák, rumok, kávék, mazsola, mandula, törött dió, csokoládé, kakaó és finom élvezhető cukorkák. Összes készítményei Kugler Gerbeaud cs. és kir. udvari cukrásznak budapesti árákkal. Kossuth-utcai kávépörkölőm kora reggeltől, késő estig a közönségnek rendelkezésére áll, valamint elkülönített helyiségembe már a napokban friss halkonzervek bontva egyes darabonként kapható lesz. Rákóczi-ut Cokoládékirály és kávéüzletemet az arra lakók figyelmébe ajánlom.

x Védekezés a kolera ellen. Hathatós bacillusölő és fertőtlenítő szerek Lysoform, Carbolsav, fertőtlenítő szappanok. Kals szappan, stb. Kiváló, megbízható minőségben kaphatók és házhoz szállíttatnak. Farkas István Apolló drogueriájában Nagyvárad Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

* Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár r. t. (Bémer-tér 4. szám) a közönség tájékoztatása céljából közli, hogy elfogad új betéteket, a melyek nem esnek a moratorium intézkedése alá, takarékbetétkönyveikére és folyószámlára a legkedvezőbb kamatozási és visszafizetési módokat mellett. Pénztári órák: d. e. 9-től 12-ig.

x Kiadó lakások. Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

**A legszebb
kézimunkák
Tátray cégnél**
Rákóczi-ut 4. Telefon 783.

x Poloskairtó Noxin biztos szer. Ára: 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogueriájában Rákóczi-ut 7-B.

x Egy jó karban levő rövid zongorát megvételre keres Kajaba Antalné Földő utca 16. sz.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsavay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nál.

**Tábori alsó ruhák
Vizmentes bakkancsok
Halina csizmák**

és Hó cipők
legjobb minőségben

Reichard Dezső

cégnél

Rákóczi-uton kaphatók.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szombat: Tatárjárás.

Vasárnap délután: Mihály pápa leánya.

Vasárnap este: Oroszok Máramarosszigeten. (Ujdonság.)

A Tatárjárás. Ma, szombaton este, rendkívüli bájos operette van műsorra tűzve: a Tatárjárás, amelynek minden előadását eddig is, a közönség legmelegebb érdeklődése kísérte. A ma esti előadás keretében Riza bárónt Görög Olga, Lörenteyt Medgyaszay Jenő, a tábornokot Sik Rezső, Mogyoróssy önkéntest Feszthy Irén, Treszkát Vigh Mancsi játszik.

Az oroszok Máramarosszigeten. Vasárnap este mutatja be a színház Tompa Kálmánnak, Az oroszok Máramarosszigeten című alkalmi színjátékát, amelynek főhősét a szerző Dobay Sándor Máramarossziget tanácsosát választotta, aki a muszkák vakmerő betörése alkalmával azt a súlyos feladatot vállalta, hogy a várost az oroszoknak átadja és örködjék az otthonmaradt polgárság élet- és vagyónbiztonságáért. Dobay Sándor, a Tompa Kálmán színjátékának hőse tegnap érdekes levelet küldött Erdélyi Miklós szinigazgatónak, amelyből következőket közlünk:

Kedves Igazgató Ur!

Tompa Kálmántól levelet kaptam, még pedig a rettenetes közlekedési viszonyok folytán csak ma reggel. Azt írja, hogy az oroszok Máramarosszigeten című szindarabot írt, melyben engem megtesz a szindarab hőségének és egyszerre meg is hív a darab első előadására, mely november 1-ére van kitűzve.

Ebben a hónapban sok mindenen keresztül mentem. Jött a muszka fegyverrel, eléjük mentem fegyvertelenül: küzödni kellett a város épségéért néhány napon keresztül éjjel nappal. Ez is keserves volt.

Azután jöttek az ujságírók vallatni, aztán jöttek a zöldnél-zöldebb cikkek, melyekben az én igazán igénytelen személyemet megtették egy-két napra nagy embernek. Ezt is elviseltem, bár nem örömmel, ámbar ezt még veszedelmesebbnek tartottam. De már az, hogy én drámai hős legyek... Én, akit hiszem, hogy igazgató ur is csak egy esőndes, öreg embernek ismerhet, ha az igazán nehezen elképzelhető dolog; ehhez igazán zseniális fantázia kell. Igazán kíváncsi volnék rá, micsoda alakot gyurnak belőlem. — Ámde most olyanok a

város viszonyai, hogy az én kitartóan húzó igasló-mivoltomra feltétlen szükség van s így a premier dicsőségéről le kel mondanom.

Különbem kérem üdvözetemet átadni Tompa Kálmán urnak s ismerőseimet is üdvösölve, maradok igaz tisztelője Dobai Sándor, városi tanácsos.

Legujabb táviratok.

Nagy diadalok északon.

Budapest, okt. 30. Orosz-Lengyelországban a hare tegnap is szünetelt. A San alsó folyása mentén Wiskowtól délre a folyón átkelt **nagyszámu ellenséget, haderőket heves ütközetek után visszavetettük.** Ezen helységtől nyugatra fekvő magaslatokon **minden ellenséges támadást visszavertünk.**

Turkától északkeletre elfoglaltak csapataink több fontos magaslati állást, amelyeket az ellenségnek **menekülésszerűen kellett kiüríteni.** Népfelkelőink ezen harcokban sok oroszot elfogtak.

Eddig 80 ezer foglyunk van.

Budapest, okt. 30. A folyó hó 28-áig a monarchiában **internált hadifoglyok száma 649 tiszt és 73179 főnyi legénység** amibe az utóbbi hetek harcaiban ejtett s két hadszíntérről még el nem szállított igen számos hadifogoly nincs beszámítva. (Hófer vezérőrnagy.)

Tisza István a gör. kath. püspökökhöz.

Budapest, október 30. A miniszterelnök felvidéki utjáról hazatérve, ma hosszabb levelet intézett az eperjesi és a munkási gör. kath. püspökhöz. Megállapítja, hogy az orosz betörés által érintett vidékek egész gör. kath. papsága kivétel nélkül kifogástalan hazafias magatartás tanúsított és amennyiben egyes katonai és rendőri közegek könnyelműen hitelt adva nyomorult denunciansok besugásának és eljárást indítottak egyes lelkészek ellen, s, a miniszterelnök — ha nem is voltak nagyszámuak ezek az esetek és ha némi enyhítő körülményül szolgálhat is a háborus veszedelem — sajnálja ezeket az eseteket és kijelenti, hogy a tudomására jött ügyekben megtett mindent ami törvényes hatáskörében áll, a sérelem elhárítására is. Kellően indokolt panasz esetében készséggel el fog járni azok ellen, akiket felelősség terhel valamely, e téren elkövetett mulasztásért vagy hibáért.

Ezután vádolja a levél, hogy a felvidéki rutén köznép az oroszok által félrevezettetvén résztvett az oroszokkal együtt a fosztogatásban. De ez nem a hazaárulásnak, hanem a lelki elmaradottságnak és elvadultságnak olyan jelensége, amely **nemcsak megtorlást, hanem az állam- és társadalom részéről anyagi és lelki építő munkát kíván.**

Végül kéri a püspököket hívják fel papságukat, hogy velük együtt támogassák a kormányt a rutén nép helyes utra való vezetésében. A miniszterelnök leveléből megállapítható, hogy tegnap a munkapárt körében tett kijelentéseit egyik-másik fővárosi lap nem minden részletében adta híven vissza.

Titokzatos bombarobbanás Montreálban.

Montreal, október 20. (Saját tud.) A kanadai rendőrséget egy bombarobbanás foglalkoztatja, amelynek titka még nincs felderítve. A háboru kitörése óta az itt élő külföldiek között gyakori volt az összeütközés. A montreáli Times szerint két osztrák október 20 án egy épülettömb közepén bombát hajított a földre és az explozióknak mindketten áldozatai lettek. Azonkívül még egy asszony is meghalt és egy ismeretlen férfi életveszélyesen megsebesült. Az anyagi kár is nagy.

Poincaré elnök nyilatkozatra akarja bírni a semleges balkáni államokat.

Koppenhága, okt. 30. Mikor Poincaré meghallotta, hogy a török és az orosz flotta összeütközött, azonnal intézkedett, hogy Bulgária, Románia és Görögország nyilatkozzanak: vajjon a porta mellett foglaltak állást?

Lemondott az első tengerészeti lord.

London, okt. 30. **Battenberg Lajos herceg, első tengerészeti lord lemondott állásáról.**

Tüntetés a törökök mellett.

Budapest, október 30. Ma este a török-orosz összeütközés hírére nagy tömeg gyűlt össze és az Andrássy-uton a török konzulatus előtt nagy tüntetést rendezett.

— Éljen a török kormány!

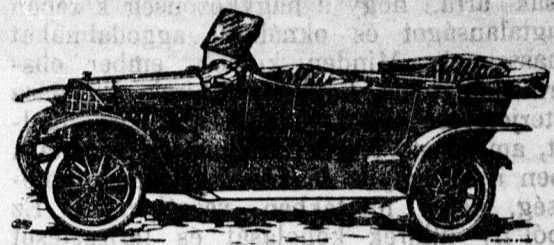
— Éljen Achmed padisah! — és hasonló kiáltások hallatszottak. Hikmid főkonzul megjelent az ablakban és megköszönte a lelkes tüntetést.

TANÜGY.

A tanítás megkezdése a kereskedelmi iskolában. A nagyváradai felső kereskedelmi fiu- és leányiskola igazgatósága közlése, hogy a tanítás f. évi november hó 3-án reggel 8 órakor újra megkezdődik. A kereskedő tanonciskolában a tanulóknak a következő napokon kell iskolába járniuk: az előkészítő osztályosoknak kedden 2-től 4-ig, vasárnap 10-től 1-ig; az első osztályosoknak csütörtökön 2-től 4-ig, vasárnap 10-től 1-ig; a második osztályosoknak csütörtökön 3-tól 5-ig és vasárnap 10-től 1-ig; a harmadik osztályosoknak kedden 3-tól 5-ig és vasárnap 9-től 1-ig. A tanítás a jövő héten 3-án minden osztályban megkezdődik.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

Katonai ruhákat az összes fegyvernemek részére, **a mai áron alul** előírás szerint és gyorsan készít **Darabont Gy. és Tsa** elsőrendű polgári és katonai ruházati intézete. A legfinomabb szövet különlegességek, iltöny és téli kabátokra felöltökre állandóan raktáron. Nagyvárad, Szilágyi-Dezso-u. 6. Sonnenfeld palota. Telefon 980. szám.

HORVÁTH FERENCZ,

az „Emilia“ gőzmalom főgépésze, Nagyvárad.

Elvállalja felelősség mellett: **Közlőművek** (transmissiók), **szíjkerekek** (mindenfélé kivételben), **szállítócsigák** és mindenféle **malmi berendezések** készítését és javítását. **Örli hengerek** esiszolását és rovátkolását. **Gőzgépek, lokomobilok, motorok, cséplőgépek** és ezek alkatrészeinek **javitását**, továbbá

automobil-javításokat, gummiköpenyek és légtömítők javítását (vulkanizálását). **Cim:**

„Emilia“ malom Nagyvárad.
Telefon 13. Telefon 13.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.
27391—1914. szám.

Hirdetmény.

A m. kir. nagyváradai 4. népfelkelő parancsnokság 411/1914 M. számú megkeresése folytán ezennel felhívom az 1876. évben született Nagyváradon tartózkodó nagyváradai és idegen illetőségű katonailag kiképzett (A. alosztályu) népfelkelésre kötelezettek, valamint mindazon 32, 37 éves A. alosztályu népfelkelésre kötelezettek a kik az előzőleg kiadott hirdetményekkel felhívtak, de ezideig még nem jelentkeztek, hogy folyó évi november hó 2 ik napján Hétfőn reggel 7 órakor a népfelkelő parancsnokságnál (Rikóczy-ut Markovits ház) a különbeni törvényes következmények terhe alatt okvetlenül jelentkezzenek.

Nagyvárad, 1914 október hó 30-án.

Eleméry Ferencz,
katonaügyi tanácsnok.

Cement, cementcsövek, fellemez, gipsz.

csatornázás

ismert jó minőségben.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiacz-tér 1. sz.

Telefon 969.

Telefon 969.

Másolat.

183. 1914 B. M. eln. számú körrendelet. A hadviseléssel kapcsolatos álhírek koholásának és terjesztésének tilalmáról. Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének és a székesfővárosi államrendőrség főkapitányának. Mind sürűbben érkezik a panasz a hadviseléssel kapcsolatos oly riasztó hírek koholása és terjesztése miatt, amelyek alkalmasak arra, hogy a nagyközönség körében nyugtalanságot és oknélküli aggodalmakat támaszsanak. Minden komoly ember elismerni kénytelen, hogy ily álhírek koholása és terjesztése a közrendelet és a köznyugalom, amelynek fenntartása és előmozdítása éppen ilyen súlyos időkben kétszeres kötelesség, nagy mértékben veszélyezteti. Ez okból ily álhírek koholását és terjesztését szigorúan megtiltom és e tilalom megszegését az 1879. XL. t.-c. 1 § a alapján kihágássá nyilvánítom. Ennélfogva azt, aki a hadviseléssel kapcsolatban:

1. vészirt kohol vagy valótlan vészirt terjeszt, vagy 2. valakinek megsebesülését, halálát vagy az ellenség fogságába jutását állítja vagy híreszteli anélkül, hogy az adat valódiságáról hivatalos közlésből, vagy kétséget kizáró más meggyőződést szerzett volna, vagy 3. egyéb oly hirt kohol, vagy olyan álhirt terjeszt, amely alkalmas arra, hogy a lakosság körében félelmet vagy ijedelmet keltsen, kihágás miatt tizenöt napig terjedhető elzárással és kétszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel kell büntetni. E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóság, mint rendőri büntetőbíróóság a székesfővárosi magyar királyi államrendőrség működésének területén a budapesti m. kir. államrendőrség hatásköréhez tartozik. Budapest, 1914. évi október hó 1-én. Sándor János s. k. hivatalos másolat hitelűl.

Nagyvárad, 1914. október 27.

Darabant
irodavezető.

A Nagyvárad! sör jó és olcsó!

Hasonlítsa össze más sörökkel és **birálja meg**

előítélet nélkül

meg fog győződni arról, hogy

**szükségtelen más
sört drágábban vásárolnia**

Telefon: gyár 439. sz.,
városi iroda 471. szám.

Keves pénzért sok mindent vásárolhat, és pedig:

női harisnyák, párja 30 fillértől, selyem harisnyáig
férfi zokni " 28 " " zokniig
gyermek harisnya kötött 20 fillértől. Női férfi fehérneműk zsebkendők, ridikulók pénzerszények, ernyők igen olcsó árért. Himzés valódi klöpli csipkék.

Férfi gallér darabja 10 fillér,

csak míg a készlet tart. Vidéki rendelések utánvétel, viszont eladóknak engedmény, meg nem felelőért a pénzt visszaadjuk.

Klein Sándor és Társa
Rákóczi-ut 14.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.

Foglalkozik a bank és takarékpénztár összes ágazataival. A nyári idény alkalmából ajánlja

safe-deposit osztályát

melyben mindenki saját zárja alatt, úgy a nyári idény alatt, mint egész éven át értékpapirjait, ékszereit, okmányait és egyéb megőrzendő tárgyait

biztosan és olcsón

megőrizheti.

A safe-deposit osztály a bankosztálytól elkülönített helyiségben van, mely a legnagyobb biztonság mellett, a legkényelmesebb és legdiscrétebb kezelést teszi lehetővé.

Bővebb felvilágosítást készséggel nyújtunk intézeti helyiségünkben Bémer-tér 4.

Olcsó és szép sir- keresztek

cementalappal
fejfák, sirtáblák
domborura
préselt betűkkel
kaphatók

**Maár Lajos
és Testvére**
lakatosoknál
Teleky-u. 45.

Hirdetmény.

A magy. kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott 1914 évre szóló hadmentességi díj kivetési lajstromok az 1883. évi 44. t.-cz. értelmében 8 napig közszemlére folyó hó 27-től nov. 3-ig bezárólag a városi adóhivatal 30. számú szobájában azon figyelmeztetéssel tételnek ki, miszerint azt az érdekeltek megtekinthetik és hadmentességi díjuk elleni netaláni felszólamlásukat Nagyvárad város közigazgatási bizottságához 15 nap alatt benyújthatják.

Nagyvárad, 1914 évi okt. 26-án.

Lukács Ödön
tanácsnok.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

évlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Fűszerelő telefonja 55. sz.